

РОЛЬ КОНТРОЛЮ ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ

СТУПІНСЬКА Марія Василівна - здобувач кафедри бухгалтерського обліку Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Стаття посвячена дослідженню теоретических вопросов контроля товарных запасов в системе управления предприятиями торговли. В рамках статьи проведен критический анализ существующих в научных кругах подходов к исследуемому вопросу и сделаны соответствующие выводы.

Ключові слова: товарні запаси, внутрішньогосподарський контроль, інвентаризація.

Актуальність теми

Організація контролю за збереженням та рухом товарних запасів на підприємстві є невід'ємною частиною управління останнім, без якого не можливе досягнення мети функціонування суб'єкта господарювання. Отже, проблематика удосконалення контролю товарних запасів є найактуальнішою темою для вирішення задач управління підприємством і це підтверджує актуальність та необхідність проведення наукових пошуків за цим напрямом.

Постановка проблеми

В сучасних умовах розвитку економічної науки існує значний масив як методологічних, так і практичних проблемних питань, пов'язаних із систематизацією та узагальненням наукових підходів до визначення таких понять, як товарні ресурси, товари, товарні запаси, а також дослідження форм товарних запасів сфери обігу та вироблення єдиного підходу до класифікації товарних запасів.

Аналіз досліджень і публікацій

Проблеми розвитку та удосконалення контролю товарних запасів у системі управління підприємством торгівлі знайшли відображення у дослідженнях багатьох вітчизняних науковців, зокрема: Бутинця Ф.Ф., Єгарміної В., Кузьменко О., Куцміди Н., Беднарчук Г., Мазаракі А.А., Лігоненко Л.О., Ушакової Н.М., Плешонкової Л., Тимофєєвої Л., Уварової О., Хамайдюк О. та ін. Аналізуючи існуючі у наукових колах підходи щодо сутності та класифікації товарних запасів, зазначимо, що на сьогоднішній день немає єдності поглядів у цих питаннях, для визначення запасів використовуються різні поняття. Процес обліку та контролю товарних запасів регламентується застарілими нормативними документами, які вже не відповідають сучасному стану економіки, новим формам власності та вимогам міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та контролю.

Метою статті є дослідження теоретичних питань з контролю товарними запасами в системі управління підприємств торгівлі, вивчення сучасних підходів науковців щодо даної проблематики та критичний аналіз визначених положень для пошуку пропозицій щодо удосконалення контролю товарних запасів підприємствам торгівлі.

Для досягнення мети дослідження необхідно виконати завдання:

- визначити сутність товарних запасів;
- визначити значення контролю то-

варних запасів у функціонуванні підприємств торгівлі;

- провести економіко-правовий аналіз нормативної бази та спеціальної літератури з теми дослідження;

- визначити основні концепції контролю товарних запасів;

- надати пропозиції щодо удосконалення контролю товарних запасів.

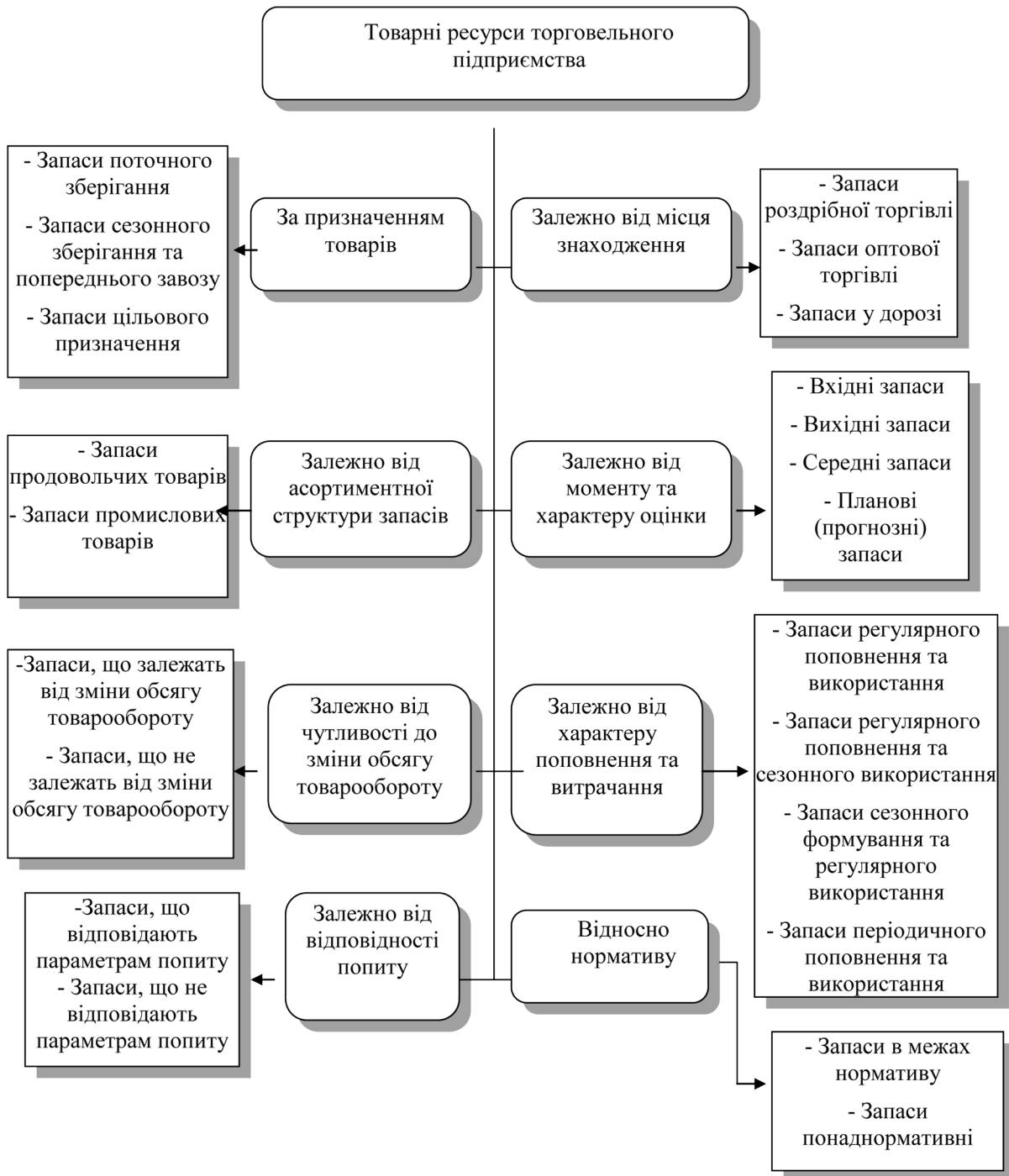

Рис. 1. Класифікація товарних ресурсів [11, с. 176]

Виклад основного матеріалу

Необхідною складовою управління торговельного підприємства є ефективне використання товарних запасів при їх реалізації споживачам, чіткий облік та аналіз цих операцій. Передумовою формування і регулювання цього процесу є перехід від централізованого розподілу товарних ресурсів до вільного їхнього продажу. Початково, коли товар переходить до кінцевого споживача, то проходить певний торгово-технологічний процес: постачання товарів, організація та формування асортименту, стимулювання збуту, сервісне обслуговування. Дані операції є взаємопов'язаними і основними у комерційній роботі торгового підприємства.

Аналізуючи існуючі у наукових колах підходи до визначення сутності товарних запасів, узагальнимо погляди вітчизняних науковців щодо основних термінів, зв'язаних з товарорухом на підприємствах торгівлі, таких як товарні ресурси, товари, товарні запаси.

На думку дослідників Куцміда Н. та Беднарчук Г., товарними ресурсами називають предмети споживання, що призначені для реалізації на внутрішньому ринку чи для експорту. Товарні ресурси складаються з готових товарів, вироблених у промисловості чи сільському господарстві протягом даного і попередніх періодів, а також існуючих у вигляді перехідних запасів та закупок по імпорту [10, с. 24]. Товарні ресурси зумовлюють пропозицію товарів, що протистоїть на ринку попиту на них.

Класифікація товарних ресурсів за товарними групами дозволяє охарактеризувати їх склад та служить основою оцінки забезпечення ними товарообороту підприємства як за загальним обсягом, так і за асортиментною структурою [10, с. 25].

ментною структурою [10, с. 25].

Для характеристики стану, процесів утворення та розробки стратегії управління товарні ресурси торговельних підприємств існує безліч класифікацій. Мазаракі А.А., Лігоненко Л.О., Ушакова Н.М. класифікують товарні ресурси за наступними ознаками: за призначенням товарів; залежно від місця знаходження; залежно від асортиментної структури, моменту та характеру оцінки запасів; залежно від чутливості до зміни обсягу товарообороту та характеру поповнення і витрачання; залежно від відповідності попиту; відносно нормативу (рис. 1).

На думку Мазаракі А.А., товари – це придбані (отримані) матеріальні цінності, які утримуються підприємством з метою подальшого продажу. Хамайдюк О. товаром називає річ, призначену для продажу або обміну на інші цінності [15, с. 32]. Товари формують запаси торговельних підприємств.

Більшість науковців, під товаром у широкому значенні розуміють матеріальну або нематеріальну власність, яка реалізується. У вузькому розумінні під товаром розуміють продукт праці, що призначений для обміну або продажу.

На нашу думку, товаром можуть бути продукти як фізичної, так і розумової праці, результати послуг, сама здатність до праці, земля та її надра – все, що має споживчу та продажну вартість і може обмінюватися на інший товар (гроші) власником цієї споживчої вартості.

Забезпечення безперервності процесу реалізації товарів та обслуговування покупців потребує створення на торговельному підприємстві певного обсягу товарних запасів.

Рис. 2. Форми товарних запасів сфери обігу [11, с. 174]

Товарний запас, на думку Мазаракі А.А., являє собою масу товарів, призначену для наступного продажу, що знаходиться в сфері обігу в процесі переміщення від виробництва до споживача. В процесі переміщення товарні запаси сфери обігу набувають різних форм, що наочно відображено на рис. 2.

Отже, констатуємо: необхідність утворення товарних запасів обумовлена такими причинами:

- невідповідності ритму споживання (реалізації) та виробництва товарів; сезонністю виробництва та споживання окремих видів товарів;

- нерівномірністю розміщення виробництва і районів споживання товарів; необхідністю перетворення виробничого асортименту в торговий;

- необхідністю утворення страхових резервів для згладжування можливих непередбачених коливань в попиті та пропозиції товарів, обумовлених різними факторами.

В статистичній звітності торговельних підприємств товарні запаси групуються відповідно до номенклатури звіту ф. №3 – торг “Звіт про формування, реалізацію та залишки товарів”, в якому виділяється 35 груп продовольчих товарів та 57 непродовольчих товарів [5].

Залежно від призначення, на нашу думку, можна виділити чотири групи товарних запасів: запаси поточного зберігання, сезонного зберігання, дострокового зберігання та цільового призначення. Залежно від місця формування виділимо товарні запаси роздрібною торгівлі, оптових підприємств та запаси товарів у дорозі.

Залежно від попиту на споживчі товари товарні запаси поділимо на запаси, що відповідають чи не відповідають попитові. До останніх відносяться неходові, залежані та завезені понад норму товари.

Залежно від чутливості до зміни товарообороту підприємства товарні ресурси можуть з певною мірою умовності бути представлені двома частинами:

- умовно-змінна, розмір якої обумовлюється розміром та динамікою товарообороту підприємства;

- умовно-постійна, розмір якої не залежить від зміни товарообороту підприємства

(в межах асортиментного представницького набору товарів, що мають постійно знаходитись в торговельній мережі підприємства). Розмір другої частини обумовлюється встановленим асортиментним переліком товарів, розміром торговельної площі підприємства, формою торговельного обслуговування. До товарних запасів, розмір яких не залежить від обсягів товарообороту підприємства, відносяться також товарні запаси цільового призначення.

Залежно від моменту та характеру оцінки Мазаракі А.А. виділяє:

- початкові (вхідні) товарні залишки, що характеризують розміри запасів, які фактично склалися на початок певного періоду;

- вихідні, які характеризують розміри запасів, які фактично склалися на кінець певного періоду;

- середні товарні запаси, які характеризують середній обсяг наявних товарних запасів протягом певного періоду та розраховуються по середній арифметичній чи середній хронологічній;

- планові (прогнозні) товарні запаси, які підприємство планує або очікує забезпечити на певну дату.

Організація й методологія обліку товарних запасів регламентується відповідними нормативно-законодавчими документами, чинними в Україні. Торговельна діяльність в Україні регулюється Законами України «Про захист прав споживачів», «Про споживчу кооперацію», «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Про лікарські засоби», «Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини», іншими актами законодавства, а також Порядком заняття торговельною діяльністю і правилами торговельного обслуговування (постанова КМУ №108 від 8.02.1995 р.). Що стосується обліку та контролю товарних запасів в торгівлі, то при його організації слід керуватись багатьма чинними законодавчими та нормативними актами України, основні з яких наведені в табл. 1.

Таблиця 1
 Нормативні документи, які регламентують облік, аналіз
 та контроль товарних запасів у торгівлі

№ з/п	Назва документу	Коротка характеристика
1	2	3
1	Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999р. №996-XIV (з наступними змінами і доповненнями)	Цей Закон визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні
2	Закон України “Про аудиторську діяльність” від 14.09.2006 р. №140-V	Регулює порядок сертифікації аудиторів, організацію роботи аудиторських фірм, здійснення аудиторської діяльності в Україні
3	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”/ Наказ МФУ від 31.03.1999 р. № 87 (із змінами)	Визначає загальні вимоги до фінансової звітності, її складові та порядок складання
4	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 “Баланс” /Наказ МФУ від 31.03.1999 р. №87 (із змінами та доповненнями.)	Визначає методологічні засади розробки річного балансу підприємства, зміст і форму балансу і загальні вимоги до розкриття його статей (в т.ч. і статей запасів)
5	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 “Запаси” /Наказ МФУ від 20.10.1999 р. №246, (із змінами та доповненнями)	Визначає методологію формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності.
6	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій Наказ МФУ від 30.11.1999 р. № 291	Закріплює загальний концептуальний підхід до побудови системи бухгалтерського обліку. Визначає перелік рахунків для обліку окремих елементів
7	Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування), матеріальних цінностей. Постанова КМУ від 22.01.1996 р. №116	Визначає порядок визначення розмірів нестач та відшкодування завданих збитків підприємству
8	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій /Наказ МФУ №291 від 30.11.1999 р.	Містить коротку характеристику рахунків та субрахунків. Порядок аналітичного обліку та кореспонденції рахунків, що не наведено в Інструкції, встановлюється підприємством відповідно до норм Інструкції та його управлінських потреб
9	Інструкція про порядок реєстрації виданих, повернутих і використаних довіреностей на одержання товарно-матеріальних цінностей /Наказ МФУ від 16.05.1996 р. №99	Визначає порядок реєстрації, видачі і повернення довіреностей на одержання ТМЦ на підприємстві торгівлі

10	Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно - матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків. /Наказ МФУ від 11.08.1994 р. №69	Визначає порядок проведення інвентаризацій на підприємствах, їх документальне оформлення та бухгалтерський облік виявлених нестач і надлишків ТМЦ
11	Додаток про порядок уцінки і реалізації продукції, що залежала, з групи товарів широкого вжитку, продукції виробничо - технічного призначення та надлишкових товарно - матеріальних цінностей. / Наказ МФУ і Мінекономіки від 15.12.1999 р. №149/300	Визначає порядок уцінки і реалізації продукції, що залежала, з групи товарів широкого вжитку, продукції виробничо - технічного призначення та надлишкових товарно - матеріальних цінностей
12	Концепція розвитку внутрішньої торгівлі України. Постанова Кабінету Міністрів України від 20.12. 1997 р. №1449	Висвітлення організаційних передумов для розвитку сучасної інфраструктури торгівлі, забезпечення економічної стабільності роботи торговельних підприємств і розвитку конкуренції, ролі держави в регулюванні торговельної діяльності
13	Порядок заняття торговельною діяльністю і правила торговельного обслуговування населення. Постанова Кабінету Міністрів України від 08.02.1995 р. №108	Визначає порядок заняття торговельною діяльністю і правила торговельного обслуговування населення

На думку економістів Плешонкової Л., Хамайдюк О., ефективне використання товарних запасів є необхідною складовою управління підприємством. Запаси займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат цих господарюючих суб'єктів. Запаси відносяться до складу оборотних активів тому, що можуть бути перетворені на грошові кошти протягом року або одного операційного циклу. При визначенні результатів господарської діяльності підприємств та при висвітленні інформації про їх фінансовий стан, цим активам приділяється серйозна увага.

Більшість практиків торговельної діяльності вважають контроль запасів за важливий інструмент управління, оскільки контроль дозволяє надавати керівництву необхідну інформацію та надавати рекомендації, які допомагають реально оцінити стан запасів [8, с. 13]. Контроль запасів визначає напрямки майбутнього розвитку підприємства, сприяє прийняттю правильних управлінських рішень [14, с. 5].

Організація внутрішньогосподарського контролю відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову

звітність в Україні» [2] покладена на керівника підприємства. На підставі затвердженого плану та відповідно до посадових інструкцій працівники, зайняті управлінням, здійснюють систематичний поточний і оперативний контроль за діяльністю підрозділів господарюючого суб'єкта. За результатами контрольних перевірок керівництво підприємства приймає рішення щодо усунення причин, що негативно впливають на діяльність господарюючого суб'єкта.

На нашу думку, значне місце в організації внутрішньогосподарського контролю на підприємстві займає інвентаризація. Під інвентаризацією розуміють перевірку фактичної наявності та стану об'єкту контролю, яка здійснюється шляхом спостереження, вимірювання, реєстрації та порівняння отриманих даних з даними бухгалтерського обліку та звітності. Для власника інвентаризація – це ефективний інструмент контролю над відповідністю фактичної наявності активів даним, відображеним у фінансовій звітності (особливо на торговельних підприємствах, де основна частка активів зосереджена в товарах).

Для проведення інвентаризаційної роботи на підприємстві формується інвентариза-

ційна комісія. Інвентаризаційна комісія – це колективний орган, що формується з групи осіб, які наділяються певними правами для встановлення фактичної наявності і стану майна та фінансових зобов'язань підприємства, прийняття рішення за результатами проведених інвентаризацій. Колективний характер діяльності інвентаризаційної комісії викликаним наступними обставинами:

- необхідністю здійснення самоконтролю при визначенні фактичної наявності майна і встановленні його якісних характеристик;
- вимогами одночасного виконання операцій – здійснення контролю і документального відображення інформації щодо стану;
- необхідністю періодичного контролю за діями матеріально-відповідальних осіб;
- необхідністю забезпечення достовірності та об'єктивності результатів інвентаризації;
- використанням результатів інвентаризації для виявлення господарських порушень.

Інвентаризації притаманний комплекс наступних господарсько-правових ознак: наявність розпорядчого документу, здійснення дій колегіальним органом, виявлення кількісних і якісних характеристик об'єкту, реєстрація та оцінка фактів, нормативно-правове регулювання, бухгалтерська обробка документів, узагальнення та реалізація результатів, прийняття рішень.

Мета інвентаризації полягає у виявленні фактичної наявності і стану об'єкта, що перевіряється, виявленні відхилень від тих нормативних, планових, облікових і багатьох інших характеристик, відповідно до яких він може функціонувати [15, с. 13].

Завданнями інвентаризації є:

- 1) забезпечення контролю за наявністю, етапом та рухом майна, використанням матеріальних, фінансових, нематеріальних, природних та енергоресурсів відповідно до затверджених норм, планів тощо;
- 2) виявлення запасів, що втратили свою якість, зіпсованих; майна, що не використовується при здійсненні господарської діяльності, а також того, що обліковується поза балансом;
- 3) встановлення реального фізичного стану (з урахуванням зносу) і оцінки необо-

ротних активів та інших засобів праці, що обліковуються на балансі;

- 4) виявлення стану розрахунків, встановлення фактичної наявності або підтвердження дебіторської заборгованості;
- 5) перевірка дотримання правил, режиму і умов зберігання товарно-матеріальних запасів з урахуванням їх фізико-хімічних та інших властивостей;
- 6) визначення розміру природного убутку та інших втрат;
- 7) контроль за станом обліку і звітності матеріально відповідальних осіб;
- 8) перевірка дотримання діючих положень про матеріальну відповідальність.

Досягнути мети та розв'язати завдання, що поставлені при проведенні інвентаризації, можливо лише при належному організаційному, технічному, економічному та обліково-аналітичному її забезпеченні.

В методологічному аспекті вкрай важливим є визначення принципів організації і проведення інвентаризації. При проведенні інвентаризації необхідно дотримуватись наступних принципів: раптовість, співставленість, плановість, своєчасність, точність, об'єктивність, безперервність, повнота охоплення об'єктів, ефективність, оперативність, економічність, гласність, юридичного значення результатів інвентаризації, оцінки результатів, матеріальної відповідальності, обов'язковості, доцільності [15, с. 14].

Наведені принципи відображають основні тези, найважливіші ідеї, що формують базу для інвентаризаційної роботи. Роль і значення таких принципів слід розглядати комплексно, враховуючи щільний взаємозв'язок та взаємообумовленість охоплених ними фактів. Лише дотримання всієї сукупності принципів при організації і проведенні інвентаризації гарантує її якість та результативність.

Під об'єктом (термін «об'єкт» походить від латинського «objectum» – предмет) інвентаризації слід розуміти те, що протистоїть суб'єкту в його предметно-практичній і пізнавальній діяльності [12, с. 29].

З точки зору науковців, поняття об'єктів інвентаризації як методу контролю значно ширше ніж об'єктів інвентаризації як елементу методу бухгалтерського обліку.

Об'єктами інвентаризації можуть виступати і ті, що мають лише натуральний вимірник та не знаходять відображення в балансі та звітності. Прикладами таких об'єктів є: праця і трудові ресурси, природні ресурси та інші об'єкти, що не мають грошового вираження [12, с. 30].

На нашу думку, суб'єктами інвентаризації є носії прав та обов'язків – державні інститути, структури та підрозділи, що відповідно до законодавства мають право контролювати діяльність, а також власники та керівники підприємств. Суб'єкт інвентаризаційного процесу делегує свої повноваження інвентаризаційній комісії, яка стосовно суб'єкта є виконавчим або колективним органом.

Отже, завданням інвентаризаційної комісії є безпосереднє проведення інвентаризації в місцях зберігання і виробництва матеріальних запасів, грошових коштів, цінних паперів та інших грошових документів.

Функції інвентаризаційної комісії наступні: виявлення кількісних та якісних характеристик об'єкту інвентаризації, причин відхилень від заданих нормативних, планових, облікових даних, відповідно до яких може функціонувати об'єкт інвентаризації та їх нормативно-правове регулювання.

Безперечно, що систематичне проведення інвентаризації товарно-матеріальних цінностей сприяє забезпеченню їх збереження, своєчасному виявленню винних у допущенні недостач, втрат і псування, а також створює підстави для відшкодування понесених підприємством збитків. Отже, інвентаризація є важливим заходом, в проведенні якого повинні бути зацікавлені власник, керівник, головний бухгалтер підприємства і за певних обставин матеріально-відповідальна особа.

Висновки

Таким чином, узагальнюючи вищевикладене слід відмітити, що управління підприємством – складний і відповідальний процес, який має свою стратегію і тактику. Внутрішньогосподарський контроль на підприємствах здійснюють штатні контролери-ревізори, внутрішні аудитори, керівники і співробітники відділів управління підпри-

ємств, а також посадові особи інших підрозділів відповідно до покладених на них службових обов'язків. При цьому, ряд керівників у своїй управлінській діяльності зосереджують увагу і основні зусилля на вирішенні повсякденних завдань, тактичних питань.

Водночас, на наше переконання, в управлінні має бути розумне чергування у вирішенні тактичних та стратегічних завдань. Управління – це перш за все вміння передбачати: хід виконання програми розвитку підприємства, відхилення від плану і завданих параметрів, відхилення у використанні товарних ресурсів, напрямки перспективного розвитку підприємства після прийняття відповідних управлінських рішень.

Отже, організація ефективно функціонуючої системи внутрішньогосподарського контролю – це складний багатоступеневий процес, який відбувається в декілька стадій.

1. Критичний аналіз і порівняння колишніх умов функціонування і цілей господарювання підприємства, прийнятого раніше курсу дій, стратегії і тактики з видами діяльності, розмірами, оргструктурою, а також потенціалом підприємства.

2. Розробка і документальне закріплення нової (такої, що відповідає умовам господарювання, що змінилися) ділової концепції підприємства (що собою представляє господарюючий суб'єкт, його цілі, сфера, в якій наявні конкурентні переваги, бажане місце на ринку), а також комплексу заходів, суб'єкта, успішної реалізації його цілей, закріпленню його позицій на ринку. Такими документами повинні бути положення про фінансову, інноваційну, постачальницьку і кадрову політику. Положення розроблюються на основі аналізу кожного елементу політики і вибору з наявних альтернатив найбільш прийнятних для даного підприємства.

3. Аналіз ефективності функціонування існуючої структури управління, розробка положень про організаційну структуру, підприємства та його підрозділів (відділів, бюро, груп тощо). Розробка планів документації і документообігу, штатного розкладу, посадових інструкцій із зазначенням прав, обов'язків і відповідальності кожної структурної одиниці. Такий підхід дозволить здійснювати чітку координацію діяльності

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена дослідженню теоретичних питань з контролю товарними запасами в системі управління підприємств торгівлі. В межах статті проведено критичний аналіз існуючих у наукових колах підходів щодо досліджуваного питання та зроблені відповідні висновки.

всіх ланок системи внутрішнього контролю підприємства.

4. Розробка формальних типових процедур контролю конкретних фінансових і господарських операцій, які дозволяють упорядкувати взаємовідносини працівників з приводу контролю фінансово-господарської діяльності, ефективно управляти ресурсами, оцінювати рівень достовірності (якості) інформації для прийняття управлінських рішень.

5. Організація роботи відділу внутрішнього аудиту (або іншого спеціалізованого контрольного підрозділу).

6. Визначення шляхів удосконалення внутрішньогосподарського контролю з врахуванням перманентного розвитку підприємства, внутрішніх і зовнішніх умов його функціонування, які безперервно змінюються.

Література

1. Податковий Кодекс України №2755-VI від 02.12.2010 р.
2. Закон України №996-XIV від 16.07.99 р. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні.
3. Закон України №140-V від 14.09.2006 р. Про аудиторську діяльність.
4. Наказ Міністерства фінансів України №246 від 20.10.1999 р. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси».
5. Наказ державного комітету статистики України №209 від 26.07.2005 р. Ін-

SUMMARY

The article is dedicated to the study of theoretical questions of control of merchandise inventory in the system of managing trading enterprises. The article contains a critical analysis of approaches to the studied subject, which exist in scientific circles, and respective conclusions are drawn.

струкція щодо заповнення форми державного статистичного спостереження №3-торг «Звіт про продаж і запаси товарів у торговій мережі та мережі ресторанного господарства».

6. Наказ Міністерства фінансів України №2 від 10.01.2007 р. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів.

7. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП Рута, 2002.

8. Єгарміна В. Контроль витрат, пов'язаних із надходженням, утриманням та використанням запасів // Вісник податкової служби. – 2002. – №38.

9. Кузьменко О. Навздогін за Податковим Кодексом. Огляд змін до П(С)БО // Баланс. – 2011. – №33.

10. Куцміда Н., Беднарчук Г. Бухгалтерський облік запасів // Дебет-Кредит. – 2007. – №7.

11. Мазаракі А.А., Лігоненко Л.О., Ушакова Н.М. Економіка торговельного підприємства. – К.: Хрещатик, 2001.

12. Плешонкова Л. Облік запасів // Баланс. – 2003. – №19.

13. Тимофєєва Л. Податковий Кодекс. Коментарі // Податкове планування. – 2011. – №1.

14. Уварова О. Терміни Податкового Кодексу: значення та правила використання // Податки та бухгалтерський облік. – 2011. – №4.

15. Хамайдюк О. Проводимо річну інвентаризацію // Дебет-Кредит. – 2009. – №48 – 49.